

Studijní den o liturgické hudbě – 23. 1. 2010

Dialog církve a mládeže – téma hudba

P. Mgr. Michael Martinek, Th.D., SDB

Obor, cíl, struktura, literatura

- Obor: praktická teologie, specializace na pastorační mládeže
- Vztah mezi liturgií a pastorační: mají tentýž cíl – podporovat komunikaci člověka s Bohem; v liturgii se Bůh a člověk přímo setkávají – iniciativa je na straně Boha; pastorační pomáhá vytvořit z lidské strany prostor pro toto setkání; hudba je nástrojem, který v liturgii i v pastorační pomáhá k dosažení cíle.
- Cíl tohoto příspěvku: ukázat,
  - 1. jak mládež vnímá hudbu,
  - 2. jak lze využít hudbu pro podporu komunikace mladých lidí s Bohem – v pastorační i v liturgii
- Struktura: **dialog (4)** mezi **církví (3)** a **mládeží (2)** o **hudbě (1)**
- Literatura: Martinek M. *Ztracená generace?* (Trinitas 2006) - kapitola 3.2.1

Hudba

- Ze všech uměleckých projevů má nejhlubší vliv na lidskou psychiku
- Je prostředkem, skrze nějž lze předávat pozitivní i negativní hodnoty
- Objektivní rozlišení však není snadné vzhledem k interakci tří subjektů: tvůrce, interpreta a posluchače

Mládež

- Je velmi otevřená a vnímavá pro hudbu, poslechu reprodukováné hudby věnuje největší část svého volného času
- Většinou (statisticky, tedy ne všichni mladí lidé!) dává přednost hudbě „moderní“:
  - výrazný rytmus,
  - technické zesílení zvuku,
  - improvizace,
  - srozumitelný text,
  - často spojena s tancem a davovou sociální interakcí
- Rocková hudba od počátku obsahovala otázku – většinou skrytou, někdy však v textech písní i vyslovenou – po duchovní a náboženské dimenzi života; odpověď hledali autoři a interpreti většinou v nekřesťanských duchovních směrech (hinduismus, buddhismus, new age, teosofie apod.).
- I dnes má hudební prožitok pro mnohé mladé lidi duchovní rozměr, je jakýmsi doplňkem/náhražkou náboženství.

Církev

- Chce podporovat otevřenost mladého člověka vůči Bohu, vytvořit prostor pro jeho setkání s Bohem.

- Využívá k tomu všechny prostředky, tedy i hudbu.
- Má své tradiční hudební projevy (chorál, varhany...), jejichž pozitivní vliv v žádoucím směru je osvědčený, mládež je však často neumí vnímat
- Uvědomuje si, že mládeži je bližší jiná hudba, která je však tradici církve vzdálenější

Dialog

- *Dialog: „Typ komunikačního aktu, v němž se účastníci střídají v roli mluvčích a posluchačů“; obě strany něco přijímají a něčeho se vzdávají*
- Církev v rámci inkulturace přijímá pozitivní stránky dané kultury až do té míry, že je ochotna se vzdát vnějších (povrchových, nepodstatných) součástí své kultury (tradice), aniž by se ovšem vzdala podstaty svého poselství; zároveň nabízí svou kulturu a své tradiční cesty k Bohu
- Aplikace na případ hudby: církev přijímá pozitivní stránky kultury mladých lidí, využívá ten typ hudby, který je jim blízký, aby jim otevřela prostor pro vnímání duchovní skutečnosti a pro setkání s Bohem; zároveň jim nabízí svůj tradiční typ hudby a skrze výchovu a vzdělávání je učí vnímat ji jako prostor pro setkání s Bohem

Témata k dialogu

Extatické stavy při hudbě a tanci: Co při nich mladí lidé prožívají, jak to ovlivňuje jejich život – jde pouze o relaxaci, nebo to má vliv na jejich myšlení a chování? Uvědomují si pocit posvátna, smyslu? Reflektují to jako náboženskou zkušenost? Proč?

Negativní doprovodné jevy (promiskuitní sex, drogy, alkohol): Patří k hudbě podstatně, nebo se jim lze vyhnout? Může jejich propojení s hudbou rozšířit vědomí a uvolnit prostor pro náboženskou zkušenost?

Kult hvězd a rituál rockových koncertů: Co má společného s křesťanskou liturgií a uctíváním svatých? V čem může být nebezpečný a škodlivý?

Inkulturace v liturgické hudbě: Lze využívat hudebního cítění a tvořivosti mládeže k prezentaci na církevních akcích? Neznamená to snížení důstojnosti liturgických obřadů? Je možné tvořit takovou hudbu na odpovídající umělecké úrovni?

Konkrétní autoři, interpreti, skladby: Podle jakých kritérií rozlišovat jejich lidskou, uměleckou a duchovní kvalitu a hloubku? Znamená jejich případný nemorální život vždy úplnou diskvalifikaci pro duchovní poselství?

Hudba jako doprovod meditace: Může poslech hudby podpořit modlitbu a náboženskou meditaci? Jaká hudba je k tomu vhodná? Jaké mohou být výhody nebo nebezpečí některých podob explicitně meditativní hudby (např. gregoriánský chorál nebo esoterická hudba)?

Klasická hudba: Zájem o ni ze strany mladých lidí není zanedbatelný (35 %) – jsou schopni ji vnímat? Říká jim něco jiného než starší generaci? Jaké duchovní poselství v ní mohou nalézt? Jakými cestami jim ji lze více zpřístupnit?

Závěr – cíle dialogu

- Mladí lidé se mohou učit rozlišovat kvalitu hudby, kterou poslouchají, objevovat poselství, které je v ní skryté, nechat se ovlivnit jejím duchovním rozměrem, a zároveň odmítat hudbu, která má destruktivní účinky na psychický nebo spirituální

život; mohou se seznamovat s hudbou, která má explicitně duchovní ráz nebo poslání, a proto je může nenásilně disponovat k duchovním zkušenostem.

- Církev může hudební kulturu mládeže pozitivněji přijímat (při náležitém rozlišení hudby s negativními účinky), a tak prohloubit a rozšířit spontaneitu a kreativitu věřících jak v jejich osobní spiritualitě, tak i ve společné liturgii.